

אזרות פלא

מתורתו של רבינו אליעזר פאפו זי"ע, מח"ס "פלא יועץ"
לקט דרושים ומאמרי מוסר, שנלקטו מתוך ספריו

ניילון 103
מכון
למחזורת
כתבי רבינו
אליעזר פאפו
דע"א מוד"ס
"פלא יועץ"
ועוד

חג הסכת תשפ"ד

מצות

סכה היא חשוכה וחביבה הנאה מזמן לזמן, ואשריהם ישראל רבים נזכרים ועושים סכה נאה בכלים נאים, ונאה חולקתהו. אבל יש קלי הדעת שבשביל שלא לטרוח מעט, ומשום דחוישי אמעיהו גדלים לעשות סכה וסומכים על ספת הקהל, שאוכלים שם בזית בשני לילות הראשונות. ואף העושים סכה, יש מקלים שלא לישב בה אלא דרך עראי ואוכלים וישנים חוץ לסכה.

ולו חקמו ישפילו כמה חביבה מצוה זו בין לפי הפשט, והיא העומדת לאדם לכפר במקום גלות, ובין לפי הסוד גבוה סודותיה, ומעט אשר השיגה ודיעתנו הוא שהשכינה פורשת כנפיה עלינו, והאם רובצת על האפרוחים ושבעה אשפיון עלאין אור ניצוצי נשמתם שוכנים שם, אשר מטעם זה גדלה קדושתה כקדשת בית הכנסת, ומטעם זה אסרו לנהג בה מנהג בזיון, וכל שכן שחוק וקלות ראש, ואמרו על האר"י ז"ל שהיה נזהר שלא לדבר שיחת חליו תוך הסכה. ובדאי שמי שנהג לקבע דירתו וישבתו בה כל שבעת הימים כקדשה ובטהרה באימה ויראה ושמחה רבה פדת מה לעשות, קונה קדשה ותוספת הארה בנפשו רוחו ונשמתו, ומצא כדי גאלתו לכל השנה לעבד את בוראו עבודת תמה. ועוד יש מצות הנלוות ונעשות בחג הסכות, כגון נטילת לולב ועשיית הנעניעין בשעת ברכה ובהלל והקפת התבה באמירת הושעננות עם ארבעה מינין שבידו, והם דברים העומדים ברום של עולם, ובני אדם מזלזלין בהם, שיש מקומות שאף מי שהשיגה ידו לטל לולב לעצמו, אינו נוטל, רק סומך על לולב הקהל, ואף מי שנוטל לולב אינו עושה נעניעים, שסוברים שאין זה אלא מנהג חכמים וחסידים ולא ידעו שזו עקר מצוה, דהא תנו (סוכה מב.) קטן היודע לנענע אביו לוקח לו לולב, ותנו נמי (שם לו.) היכן מנעניעים, בהודו ואנא, ותנו: בכל יום היו מקיפין את המזבח וכו' (שם מה.).

והאיש הנרא את ה' במצוותיו חפץ מאד ושתדל בכל כחו ובכל מאדו להיות לו לולב לעצמו מן המבקר ויתן דעתו על זה מראשית השנה לשלח למרחקים לכמה מקומות באפן שלא יחסר מהיות לו לולב ואתרוג, כי היא מצוה חביבה וסימנא טבא לכל השנה, ולא ימנע מעשות הנעניעין והקפת התבה. ואף אם לא תשיג ידו להיות לו לולב לעצמו, ושתדל לעשות הנעניעין והקפת התבה בלולב של שכנו היושב אצלו, ואל יחוש ללעג השאננים, שהרי אם היה מוצא להרויח אלף אלפים דינרי זהב לא היה מניח מלהרויחם מפני לעג השאננים, כלי שפן לעשות רצון אבינו שבשמים, המשלם שך טוב לעושי רצונו, זה בכל גדול בתורה אם תבקשנה כפסח אז תבין וראת ה'.

ועוד נלוח בחג הקדוש הזה מצות שמחה של מצוה. ואם בכל הרגלים מצוה לשמח על אחת כמה וכמה בחג הקדוש הזה, אשר הוא זמן שמחתנו כאשר אנו אומרים בתפלה, ועליה כתיב (דברים טז, יד-טו) ושמחת בחגך והיית אף שמח.

אמנם לא צונו ויצרנו אלא על שמחת הלב שיהיה שבע רצון ומלא שמחה של מצוה, כאשר החי יתן אל לבו, מה אנו ומה חיינו ומה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו אשר פתח בנו ויצרנו ולא חז ממנו, וחבה יתרה נודעת לנו עד אין חקר ועד מקום שאין יד שכלנו מגעת, ומעט אשר עינינו הן הראות שיעצנו בעצה טובה ונתן לנו ראשיהשנה ויום הכפורים לכפר בהם עוונותינו, ובאהבתו וחסלתו כאב את בן ירצה, רצה לשמחנו

מיוגנו ומצערנו שנצטערנו בימי התשובה, ונתן לנו תכף את חגי הסכות וצונו לשמח וקובע לנו שך טוב על שמחתנו, הניח חג מתוק מזה, ורצה הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות (מכות כג.) ונתן לנו מצות סכה לפרס ספת שלומו עלינו, ומצות ארבעה מינים שבזולב, אשר הם סימן טוב לישראל והרמת נס להורות דידן נצח, כמאמר רבותינו זכרונם לברכה במדרש (ויקרא רבה ל, ד) משל לשנים שנגסו לדיו וכו'.

וצונו לשמח שמחה של מצוה, והוא סימן טוב לכל השנה, שכתבו גורי האר"י ז"ל, שמי שיהא שמח וטוב לב ולא יצטער בכלל בחג הקדוש הזה, מקטח לו שהעלה לו שנה טובה ויהיה לעולם שמח.

אי לזאת לו כחה יגבר איש לשבח עצבו ורגזו וכל דבר המצערו ולשמח בכל יום שמחה חדשה, שמחה של מצוה, כמו שכתוב בזהר הקדוש (ויקרא דף נו.) בהתמיד במחשבות טהורות כדבר האמור, ויותר מהמה יש ויש מקום לשמח כאשר יתן אל לבו מה נעשה בשמים ממעל על ידו, אשרי ילוד אשה שזכה לכהן להיות בונה בשמים עלייתו, מה אנוש כי תזכרנו תמשילחו במעשי ידיו כל שנת תחת רגליו.

כזאת וכזאת החי יתן אל לבו ויתעורר ויאמר אי אפשר שלא לשמח, ויתן את קולו לשורר ולזמר התפלות וההלל ושרית ותשבחות בקול רגה ותודה המון חוגג, וזכור יזכר כי בזמן שבית המקדש קים צדיקים וחסידים היו מרבים בשמחת בית השואבה, עד שאמרו מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו. ועל ידי זה היו שואבים רוח הקדש, ובדאי כי גדול צער השמים על כי פתסאינו חרבה עירנו וכו', וה' מקורם ישאג (ירמיהו כה, ט) וכו'. זאת נחמת אבינו שבשמים ונחמתנו בענינו כי אבינו שבשמים אפתי חביבותה גמול ופדול על החרים, מקפץ על הגבועות, משיגח מן החלונות, מציץ מן החריים לראות בשמחת בניו בתיבכנסיות, כמו שכתוב בזהר הקדוש (ח"ג קיד.) לזאת ישמח ישראל בעושי שמחה של מצוה לא שמחה של חוללות כמנהג החסילים שמרבים לתלות יין מגתם ונותנים בקולם קול עז בשרי נכרים, אין זה שמחה אלא חוללות, ואין זה מצוה אלא עברה, ונהי שעושים לשם מצוה אבל עברה היא בנדם, ה' הטוב וכפר בעד.

ובשמחתו לו יתעבר לשמח לב עניים ואביונים וזו מצות כל החגים והמועדים, דאי איהו חדי ולא חדי למסכני - שאם הוא שמח ואינו משמח את העניים, עלה פתיב (מלאכי ב, ג) וזריתי פרוש על פניכם פרוש חגיכם. וכל שכן בחג הקדוש הזה דחייבא רמיא לתן לעניים חלק האשפיון, שאם אינו נתן מקליו אותו קללות נקרות האשפיון, ואם יתן ישא רב ברכות מהם כמפרש בזהר הקדוש (ח"ג קד.).

אי לזאת יחרד האיש וילפת ויהא חפץ בברכה ולא יגרע מלהזמין על שלחנו איזה ענין ואם לא יוכל לעשות זאת לפחות פריש ממנו לצדקה בערב הרגל על כל סעודה ויאמר בפה מלא, זה אני נתן לצדקה, בשביל חלק אברהם אשפיון קדישא, וזה אני נתן בשביל חלק יצחק אשפיון קדישא מסעודתי, וכן על זה הדרך, או ישלח מאכל לעני קדם כל סעודה, ובזה ישא ברכה ורב טוב.

ידוע

מאמר רבותינו ז"ל (סנהדרין צט.) שהמבזה את המועדות דהיינו חל-המועד אין לו חלק לעולם הבא. ופרשו, דהיינו שנהג מנהג חל במלאכה או באכילה ושתיה. ונחרד האיש ונלפת שיש דברים שנגזרים עליהם קלים ואדם דש אותם בעסקיו עליהם אמרו, שהעובר עליהם אין לו חלק לעולם הבא, ובפרט בענין חל-המועד רבים עברו, ומחמת שהתרו איזה מלאכות יותר מיום-טוב נעשו כל המלאכות בהתראות ואין מבקש לידע מהו אסור ומהו מותר, ועברה גזירת עברה שמתוך שהם להוטים בעסקיהם פנה היום בלי אכילה כלל או באכילה כל דהוא כמעשהו בחל. וה' טוב וקפדן. והאיש הירא לנפשו ודרש מעל ספר או מפי סופרים איזו מלאכה אסורה ואיזה מותרת ולא יעבר. וכן יזהר להרבות קצת באכילה ושתיה להבדיל בין הקדש ובין החל ולא יאבד עצמו לדעת.

וידוע מאמרם ז"ל (ירושלמי שבת טו, ג) שלא נתנו שבתות וימים טובים לישראל אלא לעסק בתורה. וידוע מה שפרשו הקדמונים בפסוק (תהלים עה, ג) "כי אקח מועד אני מישרים אשפט". כי אשר יש להם טענה שאינם יכולים לעסק בתורה מחמת טרדתם על המחיה ועל הכלכלה, חל-המועד הוא תבניתהוון והיא מקטע רגליהוון ומחייבתו גם על זמן טרדתם, כי החל-המועד עד מקמה שאין הטרדה גורם. ואם בחל-המועד וכן בכל עת שהוא פנוי אינו מפנה עצמו לבטלה אלא עוסק בתורה, בא בשכרו גם על הזמן שהוא טרוד בעסקיו כאלו היה עוסק בתורה. והאיש הירא את ה' תרד ילבש כל ימיו ויזהר מעלבוניה של תורה שכל מי שאינו עוסק בתורה נקרא נזוף (שמות רבה מא, ט). וביזתו יחל ויירא בחל-המועד שהם ימי הדיון שבפסוק העולם נדון על התבואה ובהג על המים (ר"ה טז). וגמר הדיון בהושענא רבה, והפסקם פתוח לדונו על פי מעשיו, וראוי לאזר חיל להוסיף מצוה אחת יתרה, ודי בזה למי שיש לו לב.

ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפות תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל ושמתם לפני ה' אלקיכם שבעת ימים. (כג מ)
 אמרו רבותינו זכרונם לברכה (מדרש תנחומא אמר ל) "ביום הראשון" - ראשון להשבון עונות. וקשה, דהרי אמרו (ברכות יט.) אל יפתח אדם פיו לשטן, ולמה יאמרו ראשון להשבון עונות, ויותר טוב לומר שלא יחטאו.

ונראה לפרש, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (יומא פו.): גדולה תשובה, שדונות נעשות כשגגות, ובמקום אחר אמרו (שם) שנעשות בזביות, ותרצו, כאן מיראה כאן מאהבה. והנה התשובה אשר נעשה בראש השנה וביום הכפורים הוא מיראה, כי מי לא ירא בימים האדירים האלה אשר מלך יושב על פסא דין ובמשפט יעמיד ארץ, עד יום ראשון של סבות שצודק בו תשובה מאהבה, ועל ידי זה דונות נעשות בזביות, והוא ראשון להשבון עונות שנהפכו לזביות, ומצות היום הכל רומזים לאהבה ושמחה.

וזה רמז הכתוב "ולקחתם לכם ביום הראשון" להשבון עונות, שנעשו זביות מפני השמחה, "פרי עץ הדר" - אהרן נאה שמשמח את הלב (זהר חדש עה:), "כפות תמרים" - לילב שדומה לגם נצוח מלקמה, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה במדרש (ויקרא רבה ל ב), וזה שמחה גדולה, "וענף עץ עבות" - הדם משלש, הם האבות (פרי עץ חיים שער הלולב פ' ג), החוט המשלש, ונטיעות דומות לשורשים, שעברו מאהבה, "וערבי נחל", ערבה גדולה על פלגי מים, שיערב לנו עסק התורה הדומה לנחלים שמעלה מטומאה לטהרה (ברכות טז), וגם השמחה אשר נעשה בחג הסבות, ממנו נמשך שפע לכל השנה שמחה של מצוה (אברבנאל דברים טז יז), ובזה "ושמתם לפני ה' שבעת ימים" כל ימי שנותינו שבעים שנה.

ידועה הבטחת הצדיק למי שיעסוק בתורתו
 ולמי שיפיץ את ספריו:
**"ואם אזפה לחזות בעושה ה' ולבקר בהיכלו,
 אשלים במיטבא למי שאקבל ממנו טובה
 ואבקש רחמים עליו"**

יום המישי ר' החול המועד סופות
 אושפיזא דיוסף צדיקא הוא יום
 החילולא של רבינו הקדוש
 רבי אביעזר ב"ר יצחק פאפו זיע"א
 מחבר הספרים פלא יועץ בית תפילה,
 הסד לאנשים, אורות אלים ועוד